

האשה רבה פרק עשירי יבמות

צב.

עין משפט
גר מצוה

בא א מיי פ"י מהלכות גירושין הלכה כ' ופי"ן מהלכות אסורי ביאה הלכה כ' נושא"ע ראי"ע סימן נו סעיף ו' וסימן קטו סעיף ג'
בב ב מיי פ"ה מהל' שגגות הלכה ה' ופי"ד שם הלכה ג'
בג ג ד מיי שם פי"ד הלכה ג'
בד ה ר ז מיי שם פ"ה הלכה ז'
בה ח מיי פ"ג מהל' יבום הלכה יט סימן לאוין פג נושא"ע שם סימן קנ"ט סעיף ג'
בו ט מיי שם הלכה יט סימן קנ"ט סעיף ג'
בז י טו"ש"ע שם סימן מ' סעיף ט'
בח כ מיי פ"י מהלכות גירושין הלכה ו' סנ"ג עין טו"ש"ע שם סעיף ג' וסימן קט סעיף א'
בבא ז מיי פ"ג מהל' יבום הלכה יט סימן לאוין פג טו"ש"ע שם סימן קנ"ט סעיף ג'

כל קלא דבתר נשואין לא חיישינן. י"מ דוקא לילא הקול שמלתא הנשואין היו צאיסור ללקלא כי האי לא חיישינן דמדעבד נשואין מסממנא דיקו צה דמלתא ושקר היה אצל צמאי דהוה אחר נשואין אסרינן ספיר בקלא ולפי זה אחי ספיר ההיא דרוכל ללעיל

כל קלא דבתר נשואין. כגון כהן שנשא אשה ואח"כ יאל עליה קול גרושה או זונה: **כיון דאתאי לצ"ד ושריני לה**. הואיל והולכרה לצ"ד לצ"ד להמירה אלמא צחי הוה מספקינן ליה קודם נשואין והלכך כמי שאלה הקול מאותה שעה דמי קמ"ל: **הוורו ציט דין ששקעה חמה**. שצבת והתירו לעשות מלאכה: **איין זו הוראה**. לקמון עליה ולפטור יחיד שעשה על פיהם או אם עשו צבור על פיהם אין מציין פרי כשאר העלם דבר אלף כל אחד כשצה או שעירה שאין זה העלם דבר אלף טעות כצבורים שגב צעולם דבר שלל צה דהא לכ"ע גליא השתא דטעות הואי. והכא ונהי דמתני' טעות היא כצבורים שמת ובעה צה ועלם והכל הוראם אלף אעד סמוך: **סדע דהוראה היא**. ע"י הוראת צ"ד היא ניסת ועליהו תליא ולא אעד דהא צכל הסורה עד אחד לא מהימן והכא מהימן דמורה לא האמינמו והם האמינמו ועבדינן אפומייהו: **מאי טעמא לאו משום דהוראה היא**. וסבורו שחלצ הקיצה מותר ליעלם מנייהו וסמוך לדעתיהו. והכא נמי אדעתיהו הוה דקמון אלא דאמרי כל אשה דייקא ומינסבא ונמלא דטעו צהוראתן דהא לא דייקא ואינסבא: **הוור טעמא**. טעם מוצקה: **וכי הדר אמרי להיסירא**. בטעם שאינו מוצקה מיי משגיחין צה: **אסו פרי ואסורו**. הרי טעם צבור: **כי הדר אשה עד**. אחד ואמר עכשיו מת שרינן לה: **מ"ט לאו משום**. דלמרינן דעין קמא אטעיין והאי צתראה מהימן דאי קמייתא הוראה היא דלדעתין סמכי מיי חוין טעמא על ידי השיטס הללו ללא אורינן ספיר הדי מציני למהימך לדעתין קמייתא: **יקוב דיין אם הפה**. ניסת ע"פ צ"ד לא אמרינן ע"פ צ"ד הוה ומפצרה אלה הולכיין אחר עומק הדברים ואמרינן טעותא הוה דלעז סמוך ומציא חטאת שמנייה: **א"י מאי יקוב בו**. מדתני הכי משמע דאי לא מעיניין צה ספיר לפוס ריהטא הוה פטר לה: **כל שכן אלמנה לכהן** (א).

תוספות ישנים

שש לסת לשון המלכות דלמרינן תתם שהיה מספר קומי. חינה למה איה חמי טובים עתה לפני המלך ואלו טובים צבירא עולס. ויש לומר משום שורגלו שצטרות לציראת עולס הרגלו נמי בנינן: והאחרון חינו ממזר. וא"י ואחאי חינו ממזר דלעיל מטעם קנס דהא לעיל אמרינן דכי נגדשה מן הראשון אין ממזר מן השני מטעם קנס וי"ל דר"ל הכא חינו ממזר מדלורייתא אצל מדרינן הוה ממזר: ונתקדשה ובלא צעלה מותרת לחזור ל. וה"ה דשרא לשני אם נגשה הראשון דלשון ופי"ן מהלכות אסורי ביאה הלכה כ' נושא"ע ראי"ע סימן נו סעיף ו' וסימן קטו סעיף ג'

(דף כד:) ואר"י דאי אפטר לומר כן דצבירא אמרינן צביטין (דף פא. ושם) דצכל ענין לא חיישינן גבי כתב גט לאשמו והיא יושבת ומשמשתו תאל והדבר צריך צדיקה ופריך עלה והאמר רב אשי כל קלא דבתר נשואין לא חיישינן וההיא דרוכל ללעיל ללעיל (דף כד: ד"ה אמר): **וואמרן** לה מת בעל"ד והדר מת בנך בו' הו"ד הראשון והאחרון כמזור. אמר ר"י דראשון היינו לפני שמועה והאחרון אחר שמועה כי ההיא דסיפא דמפרש צגמי' דלין לפרש דלמסקנא דגמי' הוה דהכל מנעיל ראשון ומנעיל אחרון דהיינו מיצט דקנסו נמי לאוסרה איצט דהא ע"כ האי ממזר דהכל מדלורייתא קאמר כמו שפרש ומיצט לא הוה ממזר מדלורייתא אפילו לר"ע דמסוי זנות יצמנה כנות דלשם איצט לאוסרה איצט דלפילו אשת איש לא מיתסרא מדלורייתא ע"י טעות ואפילו מדרינן לא מיתסרא איצט כהלא למאי דמוקי לה לקמן (דף נז.) צברי ומרי וצבידי הזמה וגט נמי לא צעיי' מאותו מן השוק אס מתחלה נשאת צצני עדים כמו צהיתה מותרת לצעל אס היה קיים: **אבל חכמים אומרים אין ממזר מיבמה**. וא"ת הא משמע צביטין דלפיי' לרבנן הוה ממזר מיבמה לשוק דצפרק הזוק (גיטין דף טז. ושם) צעי הש"ס אמשנה דלל ערייות שאמרנו (א) צרותינן מותרות נישאו אין זינו לא לימא תיהו תיובתא לרב המנונה וצנישוואין דוקא משום דמיחלפא

אכל קלא (דבתר נשואין לא חיישינן מהו דתיובא הואיל ואתאי לבי דינא ושרינן (א) כקלא דקמי נשואין דמי ותיסר קמ"ל: ניסת ע"פ ב"ד תצא וכו': אמר ועירי יליתא למתני' מדתני בי מדרשא דתני בי מדרשא הוורו בית דין ששקעה חמה ולבסוף זרחה אין זו הוראה אלא טעות ורב נחמן אמר הוראה היא א"ר נחמן דע דהוראה היא דככל התורה כולה עד אחד לא מהימן והכא מהימן מ"ט לאו משום דהוראה היא אמר רבא דע דטעות הוה דאילו הוורו ב"ד בחלב וברם להיתירא והדר חזו מעמא לאיסורא כי הדרי ואמרי להיתירא לא משגחינן להו ואילו היכא דאתא עד אחד שרינא אתו תרי אסורא כי הדר אתא עד אחרנא שרינן לה מ"ט לאו משום דטעות הוה ואף ר' אליעזר סבר דטעות הוה דתניא ר' אליעזר אומר ייקוב הדין את הדר ותביא חטאת שמינה אי אמרת בשלמא דטעות הוה משום הכי מתיא קרבן אלא אי אמרת דהוראה היא אמאי מתיא קרבן ודלמא קסבר ר' אליעזר יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב א"כ מה יקוב הדין את הדר: הוורוה ב"ד להנשא בו': מאי קלקלה ר' אליעזר אומר היזנתה ר' יוחנן אמר אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מאן דאמר זינתה כל שכן אלמנה לכהן גדול מאן דאמר אלמנה לכהן גדול אבל זינתה לא מ"ט (ז) [דאמר] אתון הוורו (ח) דשויתין פנויה הניא בוותיה דר' יוחנן (ה) הוורוה ב"ד להנשא וחלכה וקלקלה כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט חייבת בקרבן על כל ביאה ובביאה דברי ר' אלעזר וחכ"א יקרבן אחד על הכל ומודים חכמים לר' אלעזר ישאם נשאת לחמשה בני אדם שחייבת בקרבן על כל אחד ואחד הואיל וגופין מוחלקין: **מתני' האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעל"ד ואח"כ מת בנך ונשאת ואחר כך אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר** (א) אמרו לה מת בנך ואח"כ מת בעל"ד ונתייבמה ואח"כ אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר: אמרו לה מת בעל"ד וניסת ואח"כ אמרו לה מת בעל"ד ונתקדשה ואחר כך בא בעלה מותרת לחזור לו אע"פ שנתן לה אחרון גם לא פסלה מן הכהונה את זו דרש רבי אלעזר בן מתיה: **ואשה גרושה מאישה ולא מאיש שאינו אישה: גמ' מאי ראשון ומאי אחרון אילימא ראשון לפני שמועה ואחרון לאחר שמועה ליתני הולד ממזר משום דקבעי למיתני סיפא אמרו לה מת בעל"ד ונשאת ואח"כ א"ל קיים הוה ומת הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר תנא נמי רישא ראשון ואחרון ממזר תנא ר"ע שהיה אומר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין אבל חכמים אומרים אין ממזר מיבמה ולימא אין ממזר מחייבי לאוין האי תנא חך תנא דר"ע הוה דאמר מחייבי לאוין דשאר הוה ממזר מחייבי לאוין גרידי לא הוה ממזר אמר רב יהודה אמר**

(א) גיטין פא. פת: פת: (ב) נטהדרין וי. א. רמ"ל (ג) אלמורן. ד' רש"ל. (ד) [מספקתה פי"ה]. (ה) [מקמן נג. ג]. (ו) גיטין פט: לעיל פח. (ז) [לעיל י. וש"י]. (ח) ומספקתה פי"ה.

תורה אור השלם

1. אשה ונהי וקללה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו פי' קודש הוא לאלהיה: ויקרא כ א

הגהות הב"ח

(א) גמ' ושרינן לה קללה: (ב) שם דלמנה אמון הוה דשויתין: (ג) רש"י ד"ה כ"ש אלמנה לכהן גדול לכהן: (ד) ד"ה האי תנא וכו' ממזר מהן הס"ד ואח"כ הוה א"י תנא דנ"י ר"ע הוה וכו' דקורבא הוה דהוי ממזר: (ה) תיב"ד"ה אכל וכו' דכל ערייות שאמרו פוטרות לרמייהן נישאו אין:

מוסף רש"י

כל קלא דבתר נשואין לא חיישינן. ראי"ע ששני צבירא (גיטין פח. פת:) דחיישין לקלא, דמתן אי שמה צברי מקודשת לכוני מקודשת ואסורי לישא לאחר, על שיהיו לה אוהו פלוני גמי, הדי מיני כשאלה הקול קודם שמתא לאמר אלף יאל אחר נשואין לא חיישינן ליה (גיטין פח. פט.) לאוסרה על צעלה ולא להציחה בעי ממקל הקול, שאס אתה מציחה גמי, נמאלת אוסרה על זר, דמחוקת לקלא ונמלא זר ובעל אשת איש ויקיימה זר כשם שאוסרה לבעל כן אסורה לבעל (שם פ"ג) וכוון אס נשאת לכהן ויאל עליה קול שהיתה זונה או גרושה, לא תפקינן לה מניה אלף צעות צבורה (שם פ"ג.) אמרו לה מת בנך בו' ממזר. דבר חייבי כריתות הוה דלשם אה שיש לה גיט צכרת (לקמן צכ.).

על הכל ומודים חכמים לר' אלעזר ישאם נשאת לחמשה בני אדם שחייבת בקרבן על כל אחד ואחד הואיל וגופין מוחלקין: **מתני' האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעל"ד ואח"כ מת בנך ונשאת ואחר כך אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר** (א) אמרו לה מת בנך ואח"כ מת בעל"ד ונתייבמה ואח"כ אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר: אמרו לה מת בעל"ד וניסת ואח"כ אמרו לה מת בעל"ד ונתקדשה ואחר כך בא בעלה מותרת לחזור לו אע"פ שנתן לה אחרון גם לא פסלה מן הכהונה את זו דרש רבי אלעזר בן מתיה: **ואשה גרושה מאישה ולא מאיש שאינו אישה: גמ' מאי ראשון ומאי אחרון אילימא ראשון לפני שמועה ואחרון לאחר שמועה ליתני הולד ממזר משום דקבעי למיתני סיפא אמרו לה מת בעל"ד ונשאת ואח"כ א"ל קיים הוה ומת הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר תנא נמי רישא ראשון ואחרון ממזר תנא ר"ע שהיה אומר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין אבל חכמים אומרים אין ממזר מיבמה ולימא אין ממזר מחייבי לאוין האי תנא חך תנא דר"ע הוה דאמר מחייבי לאוין דשאר הוה ממזר מחייבי לאוין גרידי לא הוה ממזר אמר רב יהודה אמר**

החולץ (לעיל מט.) אליבא דר"ע דלמר יש ממזר מחייבי לאוין דשאר דמחמת קורבה כגון אנוסת אציו לר' יהודה דלמר קאי עלה צלאו צפ' נושאין (לקמן ט.) וכוון נושא את חלוצתו דקאי עלה צלא יבנה (דברים כה) ולאו דקורבא הוה הוה ממזר: מחייבי לאוין גרידי. כגון יבמה לשוק ודומה לה: בענינומיו